

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

ПОГОДЖЕНО

Протокол №__ від «__» _____ 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ проф. Ячменіхін К.М.

СИЛАБУС
навчального курсу
«ІСТОРІОГРАФІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ»

Галузь знань – 01 Освіта;

Спеціальність – 014 Середня освіта (Історія),

Освітній ступінь – магістр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – екзамен

Викладач – Ячменіхін Костянтин Михайлович, професор, завідувач кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин.

Е-mail: Kostas48@ukr.net

Години консультацій – щовівторка 12.00-13.00 (304 кабінет).

Анотація курсу

Навчальний курс «Історіографія всесвітньої історії» розрахований на студентів закладів вищої освіти історичних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань вищої освіти (бакалавр), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Історіографія всесвітньої історії» для студентів V курсу розрахований на II-й семестр, передбачає 36 лекційних, 24 практичних години, а також 120 годин самостійної роботи. Зміст курсу поділяється на шість змістових модулів.

Змістовий модуль 1

- Предмет і завдання курсу історіографії всесвітньої історії.
- Зародження історичної свідомості та історичних уявлень у стародавній міфології та епосі.
- Розвиток історичних знань у традиційних суспільствах.

Змістовий модуль 2

- Середньовічна історіографія V – XV ст.
- Гуманістична історіографія.

Змістовий модуль 3

- Історіографія XVIII ст. Просвітництво
- Історична наука кін. XVIII – у п. пол. XIX ст. Романтизм.
 - Французька історична школа доби Реставрації.
 - Історичні концепції німецької класичної філософії.
 - Основні напрямки історичної думки в Росії.

Змістовий модуль 4

- Історична наука у др. пол. XIX ст. Позитивізм.
- Історичний матеріалізм.

Змістовий модуль 5

- Історіософія кін. XIX – п. пол. XX ст.
 - Неокантіанська методологія історії..
 - Релігійно-філософські концепції історії.
 - Теорії циклічного розвитку світової історії (О.Шпенглер, А.Дж.Тойнбі, П.Сорокін).
 - Філософія екзистенціалізму та її вплив на історичну думку (К.Ясперс, М.Хайдеггер).
 - Соціологічна школа Е.Дюркгейма. Теорія “культурно-історичного синтезу” А.Берра.
- Основні тенденції розвитку провідних історіографічних шкіл у п. пол. XX ст.
 - Становлення “Нової історичної науки”. Школа “Анналів”.
 - Марксистська історіографія.
 - Характер та особливості розвитку національних історіографій.

Змістовий модуль 6

- Особливості розвитку історичної науки в др. пол. XX – поч. XXI ст.
- Основні тенденції розвитку провідних національних історіографічних шкіл у др. пол. XX – поч. XXI ст.
 - Еволюція неокантіанства.
 - Неопозитивістська течія в сучасній історіографії.
 - Подальший розвиток теоретичних основ “Нової історичної науки”.
 - Національні історіографії та шляхи їх розвитку.

Передреквізити курсу

Для освоєння змісту навчального курсу необхідно засвоїти навчальний матеріал з всесвітньої історії, методології історії.

Постреквізити курсу

Після вивчення дисципліни силабусу отримані студентом знання, вміння та навички будуть необхідні для розуміння історіописання. Курс буде важливий для написання наукових робіт з історії.

Мета курсу

Вивчення основних етапів історії історичної науки від найдавніших часів до сьогодення. Відтак у центрі уваги перебувають теоретичні аспекти історичної науки, концептуальні філософсько-методологічні положення, які зумовлювали рівень вивчення конкретно-історичних проблем і окремих етапів розвитку світової історії.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історіографія всесвітньої історії» є

- ознайомлення з основними завданнями, літературою курсу;
- вивчення особливостей різних етапів розвитку історичної свідомості, історичної думки та історичної науки;
- розвиток навичок історіографічного аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного опрацювання історіографічного матеріалу;
- оволодіння студентами практичними навичками роботи з історіографічними джерелами;
- формування вмінь застосовувати набуті знання для орієнтації в сучасному історіографічному просторі, а також при написанні студентських наукових праць.

Очікувані результати курсу

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- базовий фактичний матеріал курсу;
- вільно орієнтуватись в хронології, персоналістиці;

- підходи до вирішення дискусійних питань;

вміти:

- оперувати сучасною науковою термінологією;
- володіти навичками аналізу та синтезу історичного матеріалу; пошуку, систематизації та інтерпретації інформації;
- визначати тенденції, закономірності, особливості і т.п.
- вільно орієнтуватись у розмаїтті підходів до суперечливих історіографічних питань.;
- вміти вести дискусію, чітко висловлювати та аргументовано захищати власну думку;
- давати оцінку основним історіографічним проблемам курсу.

Організація навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Аудиторна робота		самостійна робота
		лекції	практичні	
Змістовий модуль I				
1.	Об'єкт і предмет історіографії всесвітньої історії	1	–	4
2.	Зародження історичної свідомості та історичних уявлень у стародавній міфології та епосі	1	–	4
3.	Розвиток історичних знань у традиційних суспільствах	2	2	6
4.	Історичні знання у Стародавньому Римі	–	–	4
	Загальна кількість	4	2	18
Змістовий модуль II				
1.	Середньовічна історіографія	2	–	6
2.	Гуманістична історіографія	2	2	6
3.	Традиційно-провіденціалістські течії в історіографії XV – XVII ст. “Ерудити”	–	–	4
	Загальна кількість	4	2	16
Змістовий модуль III				
1.	Історіографія XVIII ст. Просвітництво	4	–	6
2.	Просвітницька історіографія в Росії	–	2	4
3.	Історична наука наприкінці XVIII – п. пол. XIX ст. Романтизм	4	2	6
4.	Історіографія США у п. пол. XIX ст.	–	–	4
	Загальна кількість	8	4	20
Змістовий модуль IV				
1.	Історична наука у др. пол. XIX ст. Позитивізм	4	2	6
2.	Наукові центри та школи позитивістської історіографії	–	2	6
3.	Історичний матеріалізм	2	–	6
4.	Становлення марксистської історичної школи	–	–	4
	Загальна кількість	6	4	22
Змістовий модуль V				
1.	Історіософія кін. XIX – п. пол. XX ст.	3	2	4
2.	Становлення “Нової історичної науки”. Школа “Анналів”	–	2	8
3.	Основні тенденції розвитку провідних історіографічних шкіл у п. пол. XX ст.	3	2	6
4.	Становлення марксистської історіографії в СРСР у 1920-х рр. Дискусії з питань теорії соціально-економічних формацій. Немарксистські течії.	–	2	7
	Загальна кількість	6	8	25
Змістовий модуль VI				
1.	Особливості розвитку історичної науки у др. пол. XX – поч. XXI ст.	2	2	4
2.	Марксистська історіографія у др. пол. XX ст.	–	–	7
3.	Основні тенденції розвитку провідних національних історіографічних шкіл у др. пол. XX – поч. XXI ст.	6	2	8
	Загальна кількість	8	4	19
	Разом	36	24	120

Тематика семінарських занять

Заняття 1. Розвиток історичного знання у традиційних суспільствах (2 год.)

Заняття 2. Гуманістична історіографія (2 год.)

Заняття 3. Просвітницька історіографія (2 год.)

Заняття 4. Історіографія першої половини ХІХ ст. Романтизм (2 год.)

Заняття 5. Історична концепція “Державної школи”. Історичні погляди С.М.Соловйова (2 год.)

Заняття 6. Історична наука у другій половині ХІХ ст. (2 год.)

Заняття 7. Історична наука на рубежі ХІХ – ХХ ст. (2 год.)

Заняття 8. Теорії циклічного розвитку світової історії та їх критика (2 год.)

Заняття 9. Становлення “Нової історичної науки”. Школа “Анналів” (4 год.)

Заняття 10. Основні тенденції розвитку провідних національних історіографічних шкіл у др. пол. ХХ – поч. ХХІ ст. (4 год.)

Завдання для самостійної роботи

1. Історіографія у Стародавньому Римі

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Особливості політичного та соціально-економічного розвитку Стародавнього Риму.
- ✓ Вплив громадянської общини Риму на формування історіософських поглядів.
- ✓ Вплив Давньогрецької історіографії на формування історіографії Риму.
- ✓ Основна проблематика в Давньоримській історіографії різних періодів розвитку держави.
- ✓ Джерельна база робіт.

2. Традиційно-провіденціалістські течії в історіографії ХV – ХVІІ ст. “Ерудити”.

Методичні рекомендації:

При підготовці теми звернути увагу на такі питання:

1. Релігійно-політична боротьба та її вплив на історичну думку.
2. Втрата церквою монополії у духовному житті суспільства.
3. Ідеї провіденціалізму в релігійно-історичній думці ХV – ХVІІ ст.
4. Протистояння гуманістично-раціоналістичної та традиційно-провіденціалістської течії в історіографії ХV – ХVІІ ст. Історична концепція Ж.Б.Боссюе.
5. “Ерудитські” школи ХVІ – ХVІІ ст. Роль монастирів і монастирських конгрегацій у їх становленні.
6. Історіографічна творчість церковних та світських “ерудитів”.
7. Розширення джерельної бази історичних досліджень в роботах “ерудитів”. Розвиток біографічного жанру.

3. Становлення історичної науки в США

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Особливості американського романтизму.
- ✓ “Рання школа” в історіографії США.
- ✓ Історичні погляди Д.Бенкрофта, Ф.Паримена, Д.Мотлі, І.Прескоти.

4. Історична романістика

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Причини появи історичної романістики.
- ✓ Особливості жанру. Вплив ідей романтизму.
- ✓ Основні представники.
- ✓ Значення історичної романістики на розповсюдження історичних знань.

5. Ідеологія Романтизму та національно-визвольні рухи слов'янських народів

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Вплив ідей Романтизму на національно-визвольні рухи слов'янських народів.
- ✓ Польська історіографія. Історичні погляди І.Лелевеля
- ✓ Чеська і словацька історіографії.
- ✓ Романтична течія у сербській, хорватській та болгарській історіографії.

6. Становлення марксистської історичної школи

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Причини виникнення матеріалістичного розуміння історії.
- ✓ Марксистська концепція всесвітньої історії.
- ✓ Проникнення марксизму в академічну науку.
- ✓ Розвиток теорії історичного матеріалізму в працях Г.В.Плеханова.
- ✓ “Ревізія” марксизму в працях Каутського, Бернштейна, Тостера.

7. Розвиток позитивістської історіографії у слов'янських народів

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Позитивістська течія в історіографії Росії.
- ✓ Історичні погляди П.М.Мілюкова, П.М.Павлова-Сильванського, О.О.Корнілова, М.О.Рожкова.
- ✓ Польська історіографія. Варшавська історична школа (Т.Корзон, Т.Смоленський).
- ✓ Позитивістська течія у чеській історіографії (Я.Голи, А.Резен, Й.Пекарж).
- ✓ Критичний напрям у сербській історіографії.

8. Релігійно-філософські концепції історії

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Історичні та теоретичні джерела релігійно-філософського пояснення історії в Росії.
- ✓ Історіософія В.С.Соловйова. Теократична концепція розвитку історії та державного устрою.
- ✓ Філософія історії в творах М.О.Бердяєва. Проблеми Бога і людини в історії. Бердяєв про роль християнства в світовій історії.
- ✓ Історичні погляди і філософія історії Л.П.Карсавіна. Поняття “історії” та “історичного”.
- ✓ Мета і сенс історії в історико-філософських студіях М.О.Лоського.
- ✓ Проблема “Схід-Захід” в історичних концепціях Соловйова, Бердяєва, Карсавіна, Лоського.
- ✓ Теорія “євразійства”. Критика ідеології європоцентризму. Еволюція теорії “євразійства”.

9. Марксистська історіографія в країнах Західної Європи та США

Методичні рекомендації:

Опрацьовуючи тему, слід звернути увагу на наступні питання:

- ✓ Марксистська історіографія США (К.Аптенер).
- ✓ Марксистський напрям в історіографії Великої Британії (А.Л.Морган, Є.Д.Хобсбоум, Є.Томпсон).

- ✓ Марксистська історіографія Франції (К.Віллар, М.Вовель).
- ✓ Криза марксистської історіографії та її еволюція наприкінці 80-х – пер. пол. 90-х рр.

10. Теорії циклічного розвитку світової історії та її критика

- ✓ Історичні погляди і метод історичного дослідження О.Шпенглера.
- ✓ Теорія цивілізацій А.Дж.Тойнбі.
- ✓ П.Сорокін та його філософсько-історична схема зародження і занепаду “культурних суперсистем”.
- ✓ Проблеми світової історії у філософії екзистенціалізму К.Ясперса.

Порядок оцінювання

АУДИТОРНА РОБОТА	САМОСТІЙНА РОБОТА	ЕКЗАМЕН	РАЗОМ
50+15	10	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену

1. Історіографія у Стародавній Греції.
2. Розвиток організаційних основ і джерельної бази історичної науки у другій половині XIX ст.
3. Архаїчна методологія та її роль у формуванні історичної думки.
4. Гносеологія позитивістської історіографії.
5. Історіографія у Стародавньому Римі.
6. Утвердження позитивізму в історіографії США.
7. Аврелій Августин і формування церковно-історичної концепції історії.
8. Історична наука у Франції другої половини XIX ст. Проблематика та методологія.
9. Основні етапи розвитку героїчного епосу.
10. Основні риси філософії та методології історії доби постмодернізму.
11. Етапи розвитку і головні досягнення середньовічної історіографії.

12. Історичні погляди К. Лампрехта. Причини та сутність кризи позитивістської історіографії.
13. Історичні фальсифікації.
14. Позитивістська історіографія в Англії.
15. Методологічні принципи провіденціалізму.
16. В.О. Ключевський та його школа.
17. Основні центри гуманістичної історіографії у країнах Західної Європи.
18. Історична наука у другій половині ХХ ст. Особливості інтелектуальної ситуації.
19. Загальні риси гуманітарної історіографії (ХV – ХVІ ст.).
20. “Російська історична школа” всесвітньої історії.
21. Історико-соціологічні теорії ХVІ – ХVІІ ст.
22. Основні напрямки розвитку історичної науки у першій половині ХХ ст.
23. Історичні знання в Росії ХV – ХVІ ст.
24. Соціологічна теорія історії К.Маркса та Ф.Енгельса.
25. Основні риси просвітницької історіографії. Ідея закономірності історії в просвітницькій історіографії.
26. Етапи і напрямки розвитку історичної думки у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
27. Просвітницька історіографія у Франції. Теорії історичного прогресу у творах просвітників.
28. Неокантіанська філософія і методологія історії.
29. Основні риси і особливості просвітницької історіографії в Англії.
30. «Нова історична наука» у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
31. Просвітницька історіографія в Німеччині.
32. Історико-соціологічна концепція М. Вебера.
33. Основні етапи розвитку просвітницької історіографії в Росії.
34. Марксизм і історія в першій половині ХХ ст. Два напрямки розвитку.
35. Організаційні основи історичної науки доби Романтизму.
36. „Нова історична наука” у першій половині ХХ ст.
37. Місце і значення історичної романістики.
38. Школа “Анналів”. М. Блок і Л. Февр. Критика позитивізму, неокантіанської методології та теорії циклічного розвитку.
39. Основні напрямки в історіографії Романтизму. Критика просвітницької методології в творах романтиків.
40. Постмодернізм та історична наука в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст.
41. Французька ліберальна історична школа доби Реставрації.
42. Абсолютний історизм Б. Кроче.
43. Історія Французької революції кінця ХVІІІ ст. в творах П. Міньє та А. Тьєра.
44. Теорії циклічного розвитку історії.
45. Об’єкт і предмет історіографії як спеціальної історичної дисципліни.
46. Філософія історії Г. В. Ф. Гегеля.

47. «Ерудитські школи» XVI – XVII ст. Історіографічна спадщина церковних і світських «ерудитів».
48. Історична школа права в Німеччині.
49. Школа Л. Ранке.
50. Неопозитивізм. Проблематика та методологія (К. Поппер, К. Фішер).
51. Гейдельберська школа.
52. М. М. Покровський та „його” школа.
53. “Малогерманська” і “Великогерманська” школи у німецькій історіографії.
54. Розвиток французької історіографії у другій половині XX – на початку XXI ст.
55. Гуманістична історіографія в Італії.
56. Історична наука в Англії доби Романтизму.
57. Основні засади методології Романтизму.
58. Ф. Бродель. Ідея глобальної історії.
59. Історичні погляди М. М. Карамзіна.
60. Нові тенденції розвитку історичної науки у другій половині XX ст. Гендерна історія. Усна історія та ін.
61. Державна історична школа в Росії першої половини XIX ст.
62. Третє покоління школи “Анналів”. Еволюція від соціологічної до антропологічної історії.
63. Історичні погляди слов’янофілів.
64. “Нова історична наука” у другій половині XX ст. Кліометрія.
65. Історичні погляди С. М. Соловйова.
66. Основна проблематика радянської історіографії другої половини XX ст.
67. “Скептична” історична школа в Росії.
68. Розвиток історичної науки у Німеччині, США та Великій Британії у другій половині XX – на початку XXI ст.
69. Становлення історичної думки в США. Особливості американського романтизму.
70. Проблеми історичного синтезу в сучасній історіографії.
71. Соціологія історії Е. Дюркгейма та А. Берра.
72. Інтелектуальна історія.
73. Соціально-політичні та ідейно-теоретичні умови розвитку історичної науки у другій половині XIX ст.
74. Локальна історія. Історія повсякденності.

Політика курсу

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Література до курсу

1. Аммиан Марцеллин. Римская история / Пер. с лат. Ю.А.Кулаковского, А.И.Сонни. – М.: АСТ, Ладомир. 2005. – 631 с.
2. Античные риторика / Под ред. А.А.Тахо-Годи. – М., 1978. – 352 с.
3. Аппиан Александрийский. Римская история: Пер с греч. – М.: Ладомир, 2002. – 878 с.
4. Арон Р. Мир і війна між націями: пер. з франц. – К.: Юніверс, 2000, 688 с.
5. Барг М.А. Эпохи и идеи: Становление историзма. – М., 1988.
6. Бердяев Н.А. Смысл истории. – М., 1990.
7. Білецький А.О. Життя Г.Юлія Цезаря і його історичні твори // Цезар Гай Юлій. Записки про Галльську війну. – К., 1957. – Кн. 1. – С. 5 - 28.
8. Білий О. Від третього шляху до євразійських пріоритетів // Політична думка. – 1996. – № 6.
9. Блок М. Апология истории, или ремесло историка. 2-е изд. допол. – М., 1986. – 256 с.
10. Блок М. Короли-чудотворцы: Очерк представлений о сверхъестественном характере королевской власти, распространенных преимущественно во Франции и Англии. – М., 1998. – 712 с.
11. Блок М. Феодальне суспільство. – К., 2002. – 525 с.
12. Бордель Ф. Динамика капитализма. – Смоленськ, 1993. – 124 с.
13. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV – XVIII ст. У 3-х т. – К., 1995, Т.1 Структури повсякденності: можливе і неможливе. 543 с., 1997. Т.2 Ігри обміну. 586 с.; 1998. Т.3 Час світу 681 с.
14. Болховитинов Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. – М., 1980.
15. Ботвинник М.Н. Юлий Цезарь // Знаменитые греки и римляне. – СПб.: Эпоха, 1993. – С. 374 - 398.
16. Брейар С. Портрет П.Н.Милукова // Отечественная история. – 1993. – № 3.
17. Вайнштейн О.Л. Западноевропейская средневековая историография. – М.; Л., 1964.
18. Вайнштейн О.Л. Очерки развития буржуазной философии и методологии истории в XIX – XX вв. – Л., 1979.
19. Ванеев А.А. Очерк жизни и Дей Л.П.Карсавина // Звезда. – 1990. – № 12.
20. Вернадский Г. Два подвига Александра Невского // Наш современник. – 1992. – № 3. – С. 151 - 158.
21. Вернадский Г. Монгольское иго в русской истории // Наш современник. – 1992. – № 3. – С. 158 - 164.
22. Гумилев Л. Записки последнего евразийца // Наше наследие. – 1991. – № 3.
23. Гуревич А.Я. Исторический синтез и школа «Анналов». – М., 1993.
24. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков. – 2-е изд. – М., 1985.
25. Дурновцев В.И., Вандалиовская М.Г. Историческая наука российской эмиграции: “евразийский соблазн” // Вопросы истории. – 1998. – № 9.
26. Дьюї Дж. Досвід і освіта / Пер. з англ.. М. Василенко – Л., 2003. – 84 с.

27. Дьюї Дж. Демократія і освіта / Пер. з англ. – Л., 2003. – 204 с.
28. Дюбі Ж. Доба соборів: Мистецтво та суспільство 980 – 1420 роки / Пер.з франц.. – К., 2002. – 160 с.
29. Дюпон-Мельниченко Ж.-Б. Французька історіографія ХХ ст. – Львів, 2001.
30. Евразийство: за и против, вчера и сегодня (Материалы круглого стола) // Вопросы философии. – 1995. – № 6. – С. 8 - 49.
31. Жебелев С.А. Аппиан и его “Гражданский войны” // Аппиан. Римские войны. – СПб.: Алетейя, 1994. – С. 5 - 15.
32. Записки Юлия Цезаря и его продолжателей о Галльской войне, о гражданской войне, об Александрийской войне, об Афинской войне / Гай Юлий Цезарь. Сочинения / Гай Саллюстий Крисп. – М.: АСТ; Ладомир, 2002. – 752 с.
33. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
34. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. – Львів, 2007.
35. Иосиф Флавий. Иудейская война. – М., 1999. – 512 с.
36. Исаев И.А. Евразийство // Общественная наука. – 1994. – № 5.
37. Историография истории Древнего Рима // История Древнего Рима / Под ред. В.И.Кузицина. – М., 1994.
38. Историография истории Нового времени стран Европы и Америки. – М., 1990.
39. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки. – М., 2000.
40. Историография истории России до 1917 г. – Т.2. – М., 2004.
41. Историография истории южных и западных славян. – М., 1988.
42. Историческая наука в России в ХХ в. – М., 1997.
43. Карсавин Л.П. Философия истории. – СПб., 1993.
44. Катон Марк Порций. Земледелие / Пер. и комент. М.Е.Сергеенко. – М.; Л., 1950. – 220 с.
45. Ключников С. Русский удел евразийства // Наш современник. – 1992. – № 3.
46. Кнабе Г.С. Рим Тита Ливия – образ, миф и история // Тит Ливий. История Рима от основания города: В 3 т. – М.: АСТ; Ладомир, 2002. – Т. 3: Кн. 34 - 45. – С. 647 - 708.
47. Кожиков С. Историография евразийства // Наш современник. – 1992. – № 2.
48. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії / Пер.з англ. О. Мокровольський. – К., 1996. – 615 с.
49. Коллингвуд Р.Дж. Принципы искусства. Теория этики. Теория воображения. Теория искусства. / Пер. с англ. – М., 1999. – 328 с.
50. Кроче Б. Теория и история историографии. / Пер. с ит. И.М. Заславской. – М. – 1998. – 192 с.
51. Косминский Е.А. Историография средних веков. – М., 1963.
52. Кунина А.Е. США: методологические проблемы историографии. – М., 1988.
53. Левандовский А.А. Из истории кризиса русской буржуазно-либеральной историографии. А.А.Корнилов. – М., 1982.
54. Ле Гофф Ж.Средневековый мир воображаемого. – М., 2001. – 66 с.
55. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992. – 236 с.
56. Ле Руа Ладюри Э. История климата с 1000 года. – Л. – 1971. – 225 с.
57. Ливий Тит. Война с Ганнибалом / Пер. с лат. С.Маркиша. – М.: ТОО “Ниппур”, 1993. – 408 с.
58. Ливий Тит. История Рима от основания города: В 3 т. – М.: Ладомир, 2002.
59. Лукомский Л.Ю. “Римская история” Аппиана // Аппиан. Римские войны. – СПб., 1994.
60. Люкс Л. Евразийство // Вопросы философии. – 1993. – № 6.
61. Маяк И.Л. Аппиан и его “Римская история” // Аппиан Александрийский. Римская история. – М.: АСТ; Ладомир, 2002. – С. 779 - 791.
62. Милуков П.Н. Очерки истории русской культуры: В 3 т. – М., 1993 – 1995.
63. Новикова Л., Сиземская И. Два лика евразийства // Свободная мысль. – 1992. – № 7.
64. Новикова Л.И., Сиземская И.Н. Политическая программа евразийства: реальность или утопия? // Общественные науки и современность. – 1992. – № 1.

65. Очерки исторической науки в СССР. – М., 1963. – Т. 3.
66. Павлов-Сельванский Н.П. Феодализм в Древней Руси // Сборник материалов по истории исторической науки в СССР. – М., 1984.
67. Панарин А.С. Россия в Евразии: геополитические вызовы и цивилизационные ответы // Вопросы философии. – 1994. – № 12. – С. 19 - 31.
68. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания. – М., 2006.
69. Святець Ю.А., Топка Р.В. Історіографія всесвітньої історії. – Дніпропетровськ, 2007.
70. Сергеенко М.Е. Жизнь Древнего Рима. – М.; Л., 1964.
71. Скуратівський В. Євразійський синдром // Політична думка. – 1995. – № 2 – 3.
72. Таран Л.В. Французька історіографія 70-ті роки ХІХ – 80-ті роки ХХ ст. – К. – 1991.
73. Таран Л.В. Французька, російська і українська історіографія 70-ті роки ХІХ – поч. ХХ ст. – Ніжин. – 2009. – 247 с.
74. Тревельян Дж. М. История Англии: от Чоссера до королевы Виктории. – Смоленск. – 2002. – 624 с.
75. Тацит Корнелий. Сочинения, в 2 т. – Л.: Наука, 1970.
76. Тацит Публий Корнелий. Анналы. Малые произведения. История. – М.: АСТ; Ладомир, 2003. – 984 с.
77. Тишков В.А. История и историки в США. – М., 1985.
78. Транквилл Гай Светоний. Жизнь двенадцати цезарей. – М.: Мысль, 1989. – С. 409 - 520.
79. Тронский И. Корнелий Тацит // Тацит Публий Корнелий. Анналы. Малые произведения. – М.: АСТ; Ладомир, 2003. – С. 767 - 808.
80. Трубецкой Н.С. К украинской проблеме // Наш современник. – 1992. – № 3. – С. 164 - 173.
81. Трубецкой Н.С. Мы и другие // Наш современник. – 1992. – № 2. – С. 160 - 166.
82. Трубецкой Н.С. Об истинном и ложном национализме // Литературная учеба. – 1991. – № 6. – С. 144 - 150.
83. Февр Л. Бои за историю/ Пер. с фр. А.А. Бобовича. – М., 1991. – 630 с.
84. Федотова В. Теорії соціальної модернізації та євразійство // Політична думка. – 1995. – № 2 – 3.
85. Флоровский Г. Евразийский соблазн // Новый мир. – 1991. – № 1. – С. 195 - 211.
86. Фуко М. Археология знания / пер. з фр. В. Шовкун. – К. – 2003. – 326 с.
87. Харч Л. Либеральная традиция в Америке / пер. с англ. – М., 1993. – 400 с.
88. Хоружий С.С. Жизнь и учение Л.Карсавина // Карсавин Л.П. Религиозно-философские сочинения. – Т. 1. – М., 1992.
89. Цезар Гай Юлій. Записки про Галльську війну. – К., 1957.
90. Черный Ю.Ю. Методологические основы философии Н.А.Бердяева // Вестник Московского университета. – Серия 7. – Философия. – 1996. – № 6.
91. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен до 1917 г. – М.: Высшая школа, 1993.
92. Шлезенгер А.М. Циклі американської історії / пер. с англ. П.А. Раз вин. – М., 1992. – 688 с.
93. Янов А. Учение Льва Гумилева // Свободная мысль. – 1992. – № 17.